

Miłość ludzka (kobiety i mężczyźni) jako zadanie¹

I. PROSPEKT WARTOŚCI

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój emocjonalno-duchowy

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

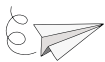
Umiejętność tworzenia trwałych więzów miłości pomiędzy kobietą i mężczyzną

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Wychowanie do miłości

¹ „Miłość bowiem nigdy nie jest czymś gotowym, czymś tylko «danym» kobiecie i mężczyźnie, ale zawsze jest równocześnie czymś «zadany». Tak trzeba na nią patrzeć: miłość poniekąd nigdy nie «jest», ale tylko wciąż «staje się» w zależności od wkładu każdej osoby, od jej gruntownego zaangażowania”. K. Wojtyła, *Miłość i odpowiedzialność*, wyd. Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 1986, s. 124.

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Czy odpowiedzialna miłość ogranicza ludzką wolność?
- Czym jest subiektywizm i obiektywizm w relacji do miłości?
- Wzajemne kształtowanie kobiecości i męskości.
- Miłość dąży do integracji zarówno „w” osobie, jak i „między” osobami².

1.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Wartość osoby związana jest z (istotą) godnością osoby.
- Miłość jest przeciwieństwem utylitaryzmu.
- Wiąż wspólne dobra i wspólne celu jednoczy osoby, jest podstawą miłości³.

Zasady

- Kształtuję w sobie umiejętność dawania i przyjmowania: przedmiotów, życzliwości, uczuć.
- W odniesieniu do drugiej osoby zawsze stosuję normę personalistyczną.
- Z osobą, którą kocham świadomie, wybieram cele wspólnego działania.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Powołanie małżeńskie to forma życia, która jest zarówno wyborem, jak również darem osobowym.
- Miłość małżeńska powinna być wierna i wyłączna, pomiędzy kobietą i mężczyzną.
- Współżycie seksualne jest znakiem miłosnego zjednoczenia osób.

² Por. tamże, s. 105.

³ „Jedyne wyjście z tego nieuchronnego egoizmu istnieje tylko poprzez uznanie poza dobrem czysto subiektywnym, tj. poza przyjemnością, dobra obiektywnego, które może również jednoczyć osoby – i wówczas nabiera cech dobra wspólnego. To wspólne dobro obiektywne jest fundamentem miłości, a osoby razem wybierając to wspólne dobro równocześnie mu się podporządkowują. Dzięki temu łączą się z sobą prawdziwym, obiektywnym węzłem miłości, który pozwala im wyzwalać się od subiektywizmu oraz ukrytego w nim nieodzownie egoizmu”. Tamże, s. 40.

Zasady

- Zjednoczenie osobowe i seksualne dąży do wyrażenia miłości i przekazania życia.
- Wychowuję dziecko do miłości.
- Chronię miłość przed wypaczeniami, błędami i zanikiem.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Miłość wyraża się poprzez troskę o rozwój drugiej osoby⁴.
- Miłość z natury jest wzajemna⁵.
- Wartość ciała i wartość płci opiera się na wartości osoby.

Zasady

- Jestem gotowy na przyjęcie dobra, jakie stanowi drugi człowiek.
- Oddanie siebie, swojej własnej osoby realizuję poprzez wolną wolę.
- Wartości seksualnej nie traktuję w oderwaniu od osoby drugiej płci.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Analiza tekstu ks. Jana Twardowskiego „Poczekaj”⁶.

„Nie wierzysz – mówiła miłość
w to że nawet z dyplomem zgłupiejesz
że zanudzisz talentem
że z dwojga złego można wybrać trzecie
w życie bez pieniędzy
w to że przepiórka żyje pojedynczo

⁴ „W ramach współżycia czy współistnienia wszyscy muszą stale z całą sumiennością i z całym poczuciem odpowiedzialności zabiegać o to podstawowe dobro każdego i wszystkich zarazem, jakim jest po prostu «człowieczeństwo» czy też – inaczej się wyrażając – wartość osoby ludzkiej”. Tamże, s. 33.

⁵ „Miłość bowiem sprawia, że osoba właśnie chce siebie oddać innej - tej, którą kocha. Chce niejako przestać być swoją wyłączną własnością, a stać się własnością tej drugiej. [...] Miłość idzie poprzez taką rezygnację, kieruje się jednak tym głębokim przeświadczeniem, że rezygnacja ta prowadzi nie do pomniejszenia i zubożenia, ale wręcz przeciwnie – do rozszerzenia i wzbogacenia egzystencji osoby. Jest to jakby prawo «ekstazy» – wyjścia z siebie, aby tym pełniej bytować w drugim”. Tamże, s. 112.

⁶ J. Twardowski, *Poczekaj*, w: tegoż, *Miłość której nie widać nie zasłania sobą*, wyd. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2004, s. 11.

w zdartą korę czeremchy co pachnie migdałem
w zmarłą co żywa pojawia się we śnie w modnej nowej spódnicy i rozciętej
z boku w najlepsze najgorsze w każdego losia co ma żonę kłepę w dziewczynkę
z zapalnikami w niebo i piekło w diabła i Pana Boga w mieszkanie za rok
Poczekaj jak cię rąbnę
to we wszystko uwierzysz”

Wychowawca organizuje spotkanie, podczas którego poruszony zostaje temat wartości miłości ludzkiej. Powyższy utwór jest punktem wyjścia do dyskusji. Uczniowie próbują odpowiedzieć na pytania: jak miłość jest przedstawiona w utworze, jakie ma cechy, jaki staje się człowiek, gdy zacznie żyć miłością i jaki staje się dla niego świat, gdy jest w nim obecna miłość, czy miłość ma związek z wiarą człowieka, czy prawdziwa miłość jest możliwa?

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Uczeń wie, że istotą miłości jest pragnienie dobra umiłowanej osoby – bezinteresowny dar z siebie. Zdaje sobie sprawę, że miłość jest normą moralności. Tworzy więzy miłości w oparciu o logikę daru: pełne obdarowanie sobą i przyjęcie tego daru. Młody człowiek rozumie, że przyjęcie życia i darowanie życia w miłości jest powołaniem małżeństwa. Miłość ludzka afirmuje całą osobę. Przeżywana wartość seksualna zostaje włączona w wartość osoby. Człowiek wie, że miłość to nie tylko uczucie. Gotów jest świadomie szukać dobra z innymi, podporządkować się temu dobru ze względu na innych lub innym ze względu na to dobro. Miłość traktuje jako twórczą więź, zadaną na całe życie. Nie postrzega miłości w oderwaniu od odpowiedzialności za kochaną osobę.

1.10. ZAGROŻENIA

Brak postawy personalistycznej w wychowywaniu do miłości może spowodować uformowanie się u młodego człowieka poglądu utylitarystycznego. Istnieje zagrożenie, że w swym postępowaniu zacznie kierować się zasadą użyteczności. Zasada maksymalizacji przyjemności przy równoczesnej minimalizacji przykrości może stać się wówczas normą ludzkiego postępowania. „Istotny błąd leży w uznaniu samej przyjemności za jedyne lub największe dobro, któremu wszystko inne w działaniu człowieka i społeczeństwa ludzkiego winno

być podporządkowane”⁷. Przyjemność będzie jedyną motywacją dla ludzkiego działania. Młody człowiek nie zechce uznać, że „[...] to co jest prawdziwie dobre, to, co mi nakazuje moralność i sumienie, łączy się właśnie z pewną przykrością, a domaga się rezygnacji z jakiejś przyjemności”⁸.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Decyzja o zawarciu małżeństwa jest często najważniejszym faktem w życiu człowieka. Do tak ważnej decyzji młodzi powinni się przygotować i rozumieć odpowiedzialność, jaka się za nią kryje. Miłość prawdziwa jest darem altruistycznym, jest bezinteresowna, realizuje się w procesie dawania i całkowicie sprzeciwia się egoizmowi. W takiej relacji dziecko jest naturalnym owocem ludzkiej miłości.

⁷ K. Wojtyła, *Miłość*, dz. cyt., s. 38.

⁸ Ponadto Wojtyła dodaje: „Ta przykrość zresztą, tak jak i przyjemność, z której w danym wypadku rezygnuję, nie jest czymś ostatecznym dla mojego rozumnego postępowania. [...] Przyjemność bowiem z samej swojej istoty jest dobrem tylko aktualnym i tylko danego podmiotu, nie jest dobrem ponad-podmiotowym, transsubiektywnym. Jak długo więc to dobro jest uznawane za całkowitą podstawę normy moralnej, tak długo nie może być mowy o jakimś wychodzeniu poza to, co jest tylko dla mnie dobre”. K. Wojtyła, *Miłość...*, dz. cyt., s. 38-39.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

W dramacie przedstawiony jest obrzęd Dziadów polegający na przywoływaniu przebywających w czyśćcu duchów, które za życia popełniły jakieś grzechy, przewinienia i nie mogą zaznać wiecznego spoczynku. Muszą odpokutować swoje winy, a ludzie chcą im w tym pomóc. Obrzędem przewodniczy Guślarz, który wydaje polecenia ludowi i wzywa duchy.

Tak, Zosią byłam, dziewczyną z tej wioski,
Imię moje u was głośnie,
Że chociaż piękna, nie chciałam zamęścia,
I dziewiętnastą przeigrawszy wiosnę,
Umarłam nie znając troski
Ani prawdziwego szczęścia.
Żyłam na świecie; lecz, ach! nie dla świata!
Myśl moja, nazbyt skrzydlata,
Nigdy na ziemskiej nie spoczęła błoni.
Za lekkim zefirkiem goni,
Za muszką, za kraśnym wiankiem,
Za motylkiem, za barankiem;
Ale nigdy za kochankiem.
Pieśni i fletów słuchałam rada:
Często, kiedy sama pasę,
Do tych pasterzy goniłam stada,
Którzy mą wielbili krasę;
Lecz żadnego nie kochałam.
Za to po śmierci nie wiem, co się ze mną dzieje,
Nieznajomym ogniem pałam;
Choć sobie igram do woli,
Latam, gdzie wietrzyk zawieje,
Nic mię nie smuci, nic mię nie boli,
Jakie chcę, wyrabiam cuda.
Przędę sobie z tęczy rąbki,
Z przezroczystych łez poranku

Tworzę motylki, gołąbki.
Przecież nie wiem, skąd ta nuda:
Wyglądam kogoś za każdym szelestem,
Ach, i zawsze sama jestem!
Przykro mi, że bez ustanku
Wiatr mną jak piórkiem pomiata.
Nie wiem, czy jestem z tego, czy z tamtego świata.

A. Mickiewicz, *Dziady*,
część II, w: *Dramaty*,
wyd. Spółdzielnia wy-
dawnicza „Czytelnik”,
Warszawa 1995, s. 31-32.

Zosia to pasterka, bardzo piękna dziewczyna, która zmarła, mając zaledwie dziewiętnaście lat. Miała wielu adoratorów, drwiła z nich jednak i nie chciała nawet słyszeć o tym, że może zostać żoną. Jej karą za obojętność na uczucia innych ludzi jest samotność i nuda.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

I dlatego nie przestaję prosić Chrystusa oraz Matki Pięknej Miłości za tę miłość, jaka rodzi się w młodych sercach. Wielokrotnie w życiu dane mi było niejako z bliska towarzyszyć tej miłości młodych ludzi. Poprzez to doświadczenie pojąłem, o jak istotną sprawę tutaj chodzi, o jak doniosłą, o jak wielką. Myślę, że przyszłość człowieka waży się w znacznej mierze na szalach tej zrazu młodzieńczej miłości, którą Ty i Ona, którą Ty i On odkrywacie na szlakach Waszej młodości. Jest to poniekąd wielka Przygoda, ale jest to też równocześnie wielkie zadanie.

Jan Paweł II, List
do młodych całego
świata *Parati semper*,
31.03.1985, w: *Jan Pa-
weł II do Młodych*. „Szu-
kałem was, teraz wy
przyszliście do mnie”,
red. P. Ślabeek, wyd. M,
Kraków 2005, s. 39.

Mamy tu do czynienia z dwoma ważnymi aspektami: eros jest niejako zakorzeniony w naturze człowieka; Adam poszukuje i „opuszcza ojca swego i matkę swoją”, by odnaleźć niewiastę; jedynie razem przedstawiają oni całokształt człowieczeństwa, stając się „jednym ciałem”. Nie mniej ważny jest drugi aspekt: ze względu na ukierunkowanie zawarte w akcie stwórczym, eros kieruje człowieka ku małżeństwu, związ-

Benedykt XVI, enc.
Deus caritas est, 11,
 Libreria Editrice Vaticana,
 Watykan 2006.

kowi charakteryzującemu się wyłącznością i definitywnością; tak i tylko tak urzeczywistnia się jego głębokie przeznaczenie. Obrazowi Boga monoteistycznego odpowiada małżeństwo monogamiczne. Małżeństwo oparte na miłości wyłącznej i definitywnej staje się obrazem relacji Boga do Jego ludu, i odwrotnie: sposób, w jaki miłuje Bóg, staje się miarą ludzkiej miłości. Ten ścisły związek między erosem i małżeństwem występujący w Biblii prawie nie znajduje sobie podobnych w literaturze pozabiblijnej.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Jak lilia pośród cierni, tak przyjaciółka ma pośród dziewcząt. Jak jabłoń wśród drzew leśnych, tak ukochany mój wśród młodzieńców. W upragnionym jego cieniu usiadłam, a owoc jego słodki dla mego podniebienia. Wprowadził mnie do sali biesiadnej, i godłem jego nade mną jest miłość. [...] Połóż mnie jak pieczęć na twoim sercu, jak pieczęć na twoim ramieniu, bo jak śmierć potężna jest miłość, a zazdrość jej nieprzejednana jak Szeol, żar jej to żar ognia, uderzenie boskiego gromu. Wody wielkie nie zdołają ugasić miłości, nie zatopią jej rzeki (Pnp 2,2-4; 8, 6-7).

Por. Rdz 1,27-29; 2,21-25;
 1 Kor 13,1.

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Miłość małżeńska zawiera jakąś całkowitość, w którą wchodzi wszystkie elementy osoby – impulsy ciała i instynktu, siły zmysłów i uczuć, dążenie ducha i woli. Miłość zmierza do jedności jak najbardziej osobowej, która nie tylko łączy w jedno ciało, ale prowadzi do tego, by było jedno serce i jedna dusza. Wymaga ona nierozzerwalności i wierności w całkowitym wzajemnym obdarowaniu i otwiera się ku płodności. Jednym słowem chodzi o normalne cechy charakterystyczne każdej naturalnej miłości małżeńskiej, ale w nowym znaczeniu, gdyż sakrament nie tylko je oczyszcza i wzmacnia, ale wynosi tak, że stają się wyrazem wartości prawdziwie chrześcijańskich (KKK 1643).

Por. KKK 1602; 1603;
1604; 1605; 1644; 1646.

IV. LITERATURA PRZEDMIOTU

Benedykt XVI, enc. *Deus caritas est*, Libreria Editrice Vaticana, Watykan 2006.
Braun-Gałkowska M., *Miłość aktywna. Psychiczne uwarunkowania powodzenia małżeństwa*, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 1985.
Doherty W.J., *Jak trzymać się razem w świecie, który chce nas rozdzielić*, wyd. WAM, Kraków 2006.

- Grun A., *Otwórz serce dla miłości*, wyd. Święty Wojciech, Poznań 2007.
- Grzybowski J., *Nas dwoje. Przed nami małżeństwo*, wyd. M, Kraków 2006.
- Jan Paweł II, List do młodych całego świata *Parati semper*, 31.03.1985, w: *Jan Paweł II do Młodych. „Szukałem was, teraz wy przyszlście do mnie”*, red. P. Słabek, wyd. M, Kraków 2005, s. 39.
- Kiernikowski Z., *Dwoje jednym ciałem w Chrystusie*, wyd. Promic, Warszawa 2000.
- Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*. Biblia Tysiąclecia, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.
- Słownik małżeństwa i rodziny*, red. E. Ozorowski, wyd. Akademii Teologii Katolickiej, Fundacja „Pomoc Rodzinie”, Łomianki 1999.
- Timmel P. i C., *Dlaczego warto się zaręczać? Odpowiedź dla dwojga zakochanych*, wyd. św. Wojciech, Poznań 2005.
- Twardowski J., *Budzić nadzieję. Abecadło dziewięćdziesięciolatka*, wybrała i oprac. A. Iwanowska, Oficyna Wydawnicza ASPRA, Warszawa 2007.
- Twardowski J., *Zaufałem drodze. Wiersze zebrane 1913-2006*, zebrała i oprac. A. Iwanowska, posłowie J. Puzynina, Oficyna Wydawnicza ASPRA, Warszawa 2007.
- Zarembowie A. i B., *Szkoła miłości, czyli jak po ślubie nie być samotnym?*, wyd. Archidiecezji Lubelskiej Gaudium, Lublin 2007.

FILM EDUKACYJNY

Miłość ludzka (kobiety i mężczyzny) jako zadanie

https://youtu.be/lx5mc_832JU

